

FANTASTICA

MAGAZIN

MAGAZIN FANTASY & SCIENCE FICTION

Cuprins

Editorial	4
Fantasticul oniric. Visul ca lume, lumea ca vis – prof. univ. dr. habil. Gabriela Păsărin.....	5
Povestire recomandată	8
Drumul unui samurai – Anamaria Borlan	8
Tarsius – Daniel Crăciun	20
Deochi – Mihai Cranta	25
Trezirea – Ovidiu Cristian Dinică.....	30
Fire de timp – Györfi-Deák György	34
Dacă AI îndrăznit să visezi – Simone Györfi.....	38
Pădurarul – Dragoș Florinel Marogel.....	46
Viața e un cântec – Victor Martin.....	49
Când marșienii au sosit prea devreme - Cristian Andrei Mînercă	55
Fântâna – Anca Moldoveanu	62
Invazia – Nicolae Rădoi	66
Cu strigoiul pe drum – Ion Popescu Brădiceni.....	68
Arabella – Tessa Nadir	70
Luiza – Leliana Mihaela Rădulescu	75
Traduceri	77
Și apoi plâng, plâng, plâng – Krzysztof Dąbrowski	77
Creierul unui gardian public – Alfred Jarry	82
Eseu / Cronică literară	84
Bicicleta, mașina de speriat scriitori – Victor Martin	84
„Nimic complicat”: un excurs discursiv – Victor Martin	87
Mistere	89
Oameni care, pur și simplu, dispar... (I) – Mircea Liviu Goga	89
Portret Flavian Savescu.....	92
Muzică electronică	98
Camelia – Costel Baboș.....	98
Cronică de film	100
„Hangar 18” - între realitate și imaginar – Gheorghe Tănase	100
Bandă desenată	110
Autori de benzi desenate din Serbia – Axle Munshine.....	110
Apariții editoriale.....	119
Cărți numa’ bune. De citit! – Dan Popescu.....	119
Nou, la editura Cristian PlusArt	121
Povestire ultrascurtă	122
10 minute – Victor Martin	122
Icar – Victor Martin.....	122
Film cu roboți – Victor Martin	122
Stăpâna casei – Victor Martin.....	122
Destin – Pompilian Tofilescu	123

Editorial

Prof. univ. dr. habil. Gabriela Păsărin

Prof. univ. dr. habil. Gabriela Păsărin este absolventă a Facultății de Filologie, Universitatea din Craiova în 1981, a obținut titlul de Doctor în anul 1993 în domeniul Științe filologice, la Universitatea din Craiova. Din 2004 este conf. univ. dr. la Școala Națională de Studii Politice și Administrative București (specializările istoria presei și comunicare audiovizuală). Din 2001 este cadru didactic asociat și din 2006 conf. univ. dr. la Universitatea din Craiova, Facultatea de Litere, specializarea Comunicare și relații publice. Din 2020 este profesor universitar doctor habilitat la Universitatea din Craiova, Școala doctorală "Alexandru Piru". Este membru asociat Academia Oamenilor de Știință din România și membru asociat CRIFST (Comitetul Român pentru Istoria și Filosofia Științei și Tehnicii) Filiala Craiova, Academia Română. A primit peste 50 de premii și diplome de excelență acordate de instituții din România, Serbia, R. Moldova, Canada. I-a fost acordat Ordinul Ziariștilor Clasa I, Aur, de către Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România.

Este autoarea a șaptesprezece cărți (unsprezece în calitate de autor unic, șase în calitate de coautor). A prezentat peste 150 de Comunicări la colocvii, simpozioane, organizate de către Universități, Academia Română, Institutele de cercetare ale Academiei Române. A publicat peste 350 de studii, eseuri, articole pe teme literare publicate în reviste de specialitate cu ISSN. Prof. Gabriela Păsărin a fost Director al Colegiului de Redacție Analele Universității din Craiova. Seria Co-municare. Media și este membru în Consiliul științific al Revistei Strategii manageriale. Managerial strategies; membru în Colegiul redacțional al Revistei Române de Istorie a Presei, din 2025 Director al Revistei Române de Istorie a Presei, membru în Consiliul științific al Revistei Drepturilor omului (Revista IRDO), Revistei Scrisul Românesc, Revistei Noul Literator, al Revistei Carmina Balcanica. Review of South-East European Spirituality and Culture, Se-nior editor la Revista Clipa. Este președinte al Asociației Române de Istoria Presei, este membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România membru în Asociația formatorilor în jurnalism și comu-nicare, în Asociația de Științe Etnologice din România, în Uniunea Națională a Creatorilor de Emisiuni Radiofonice, Uniunea Scriitorilor din România, Asociația Română din Canada, Forumul de Integrare Multiculturală, Canada. Este membru în echipa de evaluatori a Grandurilor Academiei Române.

Fantasticul oniric. Visul ca lume, lumea ca vis

Sondarea adâncurilor abisale ale conștiinței, interpretarea viselor nocturne sau în stare de veghe, reverberarea acută într-un context generator de incertitudini sunt doar câteva dintre temele predilecte ale Fantasticului oniric. Hegel afirma că, dacă s-ar fi pus cap la cap visele pe care oamenii le-au avut în timpul unei anumite perioade, s-ar putea vedea apărând o imagine exactă a spiritului perioadei respective.

Specificul spiritului romantic poate fi dedus, analizând constantele, *macrosemnele* textului fantastic. Obsesiile, contorsionarea psihologică, coborâre în *abime* concură la conturarea unei alte lumi, o lume a „subteranului”, a „refugiilor”, a refuzării.

Fantasticul oniric nu s-a fost clar definit. Cert este faptul că el nu subsumează numai reprezentările și sentimentele provocate sau care își găsesc teren de manifestare doar în vis.

Confirmarea unui alt univers, cel de profunzime, ferit de lumina soarelui, dar potențat de viața reală, constituie rodul tribulațiilor specifice subconștiinței.

Visul, ca problematică artistică și filozofică, este specific, în general, romantismului. Preocupările pentru viața nocturnă și onirică, precum și încercarea de a proiecta fascicule de lumină în tenebrele inconștiinței sunt însă mult mai vechi. Heraclit surprindea dihotomia univers comun-univers individual: în exterior, universul este același pentru toți; în interior fiecare are universul său. Secolul al XIX-lea va ridica la loc de prim rang afectivitatea în înțelegerea visului și va evidenția liantul între imaginație ca facultate pozitivă și vis ca poezie involuntară.

Universul interior al conștiinței este funciarmente necesar pentru că, așa cum susținea Georg Christofor Lichtenberg, viața conștientă nu este destul de bogată pentru a epuiza omenescul.

Predilecția pentru aspectele nocturne ale vieții va oferi credit inconștiinței. Considerat în latura sa negativă, marcat de pesimism, de iraționalitate, acesta va conduce la analiza fenomenelor, a aspectelor obscure ale conștiinței. Luminii, rațiunii, calamității specifice Secolului Luminilor le va lua locul noaptea romantică, înțeleasă ca spațiu de manifestare a tot ceea ce este umbros, greu de înțeles, refuzat de universul exterior, un loc al tainei sporite prin efectele de lumină și sunet din lumea visului. Romanticii acordau o atât de mare importanță inconștiinței, convinși fiind că la acest nivel se află însăși cheia cunoașterii vieții psihice conștiente.

Henrik Steffens susținea că inspirația unește plenitudinea nopții cu limpezimea zilei, taina inconștiinței cu regulile conștiinței. Dacă rațiunii lucide îi corespunde sănătatea și normalitatea, inconștiinței îi sunt rezervate spectrele morbide. Astfel gândeau romanticii și prin prisma acestei concepții își vor elabora creațiile literare, cu subiecte ancorând în necunoscut, în vis, în fantastic.

Relația de interdependență dintre *spiritus phantasticus* și *vis imaginativa* este dezvăluită de Giordano Bruno: „Imaginația are ca suport în om, în suflet imaginativ, un *spiritus phantasticus*, pe jumătate material, pe jumătate spiritual. Acesta, după o tradiție provenind de la Synesius și transmisă de neo-platonismul florentin, se înrudește cu sufletul lumi și cu acel spiritus material subtil care constituie influxurile planetare. Efectele cosmice în noi trec printr-o *vis imaginativa*. E vorba de vehiculul sufletului spiritual, sau de primul veșmânt” (Jean Starobinski, *Textul și interpretul*, Ed. Univers, București, 1985, p. 168).

H. P. Roché, în prefața catalogului expoziției Henri Michaux, la Galeria René Drouin din 1948, reda afirmația lui Henri Michaux: „Aș vrea să pot desena efluviile care circulă între oameni”.

Marcel Brion notează în volumul *Arta fantastică*: „Când Mihaux spune că există o anume fantasmă interioară pe care ar trebui s-o pictăm, el se gândește la conjuncția unor clipe misterioase ale subconștientului” (Marcel Brion, *Arta fantastică*, Editura Meridiane, București, 1970, p. 132).

„Fantoma interioară” poate fi „văzută” în vis: obsesiile, halucinațiile, tenebrosul prind contur în această a doua lume de care avem nevoie. Este, de fapt, o oglindire cu un semn schimbat pe fondul unei sensibilități exacerbate, lezate sau dominate de interdicții.

Freud a demonstrat că afectivitatea, mai mult decât inteligența, este factorul esențial al vieții noastre cotidiene” (G. Heuyer, *Vingt leçons de psychologie medicale*, P.U.F., Paris, 1966, p. 168). Puterea de iradiere a acesteia dincolo de cenzură, în zona subconștientului, generează vise care, interpretate, pot oferi detalii pentru imaginea de ansamblu a structurii psihice a personajului. Lucrările lui Sigmund Freud asupra visului, împreună cu acelea ale lui Maury, reprezintă ansamblul cel mai bine sistematizat al psihologiei visului. Era nevoie de studiile sale, de definirea *psihologiei profunzimii* în contextual deceptiilor față de pozitivism și pe linia intuiționismului bergsonian și a *psihologiei trăirii* a lui Dilthey.

Visul, în esența sa, este considerat o compensație halucinatorie a unor trebuințe și dorințe, „calea regală ce duce spre inconștient”.

Visele, nocturne și diurne (sau cu ochii deschiși) reprezintă o vizualizare transformată într-o narațiune. Elementele constitutive ale acesteia sunt, la rândul lor, un substitut deformat, ce se cere investigat, interpretat. Numi această ultimă operație are dreptul de a conferi un sens structurilor constitutive fundamentale.

Visul se structurează într-un conținut manifest (reprezentarea sa ca narațiune) și idei latente. Pentru a se ajunge la interpretarea simbolurilor emane de conținutul latent trebuie parcurse câteva procese obligatorii: simbolizare, deplasare și condensare.

Sigmund Freud atrage însă atenția că interpretarea stratului de profunzime trebuie corelată cu aceea a stratului de suprafață.

Această succintă prezentare a concepției psihanalistului vienez despre vis era necesară, pentru că elementele relevate de investigarea viselor pot constitui puncte-reper în interpretarea lor. E vorba de visele personajelor narațiunii fantastice, nu de visele scriitorului. Latura biografică a autorului nu va fi neglijată, dar nu va constitui pârgă

principală a investigației psihologice, ci doar una secundară și numai dacă prezența ei în interpretare este absolut necesară.

Cartea lui Freud din 1900, *Interpretarea viselor*, poate genera întrebări care, raportate la textul fantastic, incită analiza structurii narative a creației și a structurii psihologice a personajelor. Asociațiile legate de elementul unui vis, în concepția li Freud, sunt determinate atât de acest element, cât și de fundamentul său inconștient.

Pentru înțelegerea cadrului fantastic „brodat” pe marginea unui vis este necesară delimitarea elementului generator al atmosferei nocturne, iar raportarea la subconștient este obligatorie. Altfel spus, ce este de domeniul subconștientului și care este elementul-reper din viața cotidiană (cuvânt, imagine, întâmplare) care să fie declanșat visul?

Vizualizarea visului este modalitatea esențială de transgresare a vieții tenebrelor în cea conștientă. Mai rar-spune Freud- visul manifest se compune din idei și din cuvinte. Afirmția poate constitui fundamentul unui studiu asupra producțiilor narative ale romanticilor, în care preponderent este oniricul, iar glosarea celor trei repere, idei, imagini, cuvinte poate constitui o direcție romantică. Raportul dintre acestea devine sursă de interpretare a textului. Ce trebuie „tăinuit”, ce trebuie refutat și, mai ales, de ce, iată doar câteva întrebări necesare investigației psihologice.

Despre interpretarea visului și despre procesul generator al imaginației creatoare vom detalia într-un articol viitor raportându-ne la opera lui S. Freud.

Povestire recomandată**Anamaria Borlan**

În 1981, a co-fondat Clubul Antares Braşov. A publicat o serie de povestiri, în reviste tipărite şi online, antologii, colecţii de proză scurtă SF & Fantasy, volumul unu al romanului epic, alcătuit din 10 cărţi, saga *Aripile Albastre* (*Aoi tenshi monogatari*), *Marşul fantomelor*, culegerea de povestiri *Incidentul Indira*. Antologator din 2017, al „Colecţiei anuale de povestiri science-fiction şi fantasy în alfabetul Braille, pentru Nevăzători”; antologator al „Metamorfozele basmului”, din 2021, culegere de basme repovestite în cheie SF şi fantasy de către elevii de liceu Co-organizator al AntaresFest, festival/proiect literar naţional şi internaţional anual. *File 770 Mike Glycer's news of science fiction fandom*, *Best SFF writer, Romania* — *Anamaria Borlan*, *Best Fantasy Novel The Blue Wings*; *The Fantasy Hive*, *Women in SFF UK Author Spotlight* — *Anamaria Borlan (THE BLUE WINGS)*

Drumul unui samurai

După ce aruncă o privire plină de înţeles amfitrionului ei, Tamakō, *gheisha* favorită a lordului Horiai, daimyō de Iwate, fosta provincie istorică Oshu, ieşi cu paşi repezi, pierzându-şi una din încălţăminte la lăcuită. Nu se mai întoarse după ea, cu toate că era o pereche pe care o preţuia mai mult decât orice altă încălţăminte, fiind cea mai scumpă pe care o avea. Vârful degetului mare al piciorului ei stâng, îmbrăcat în şosete subţiri, de mătase, de interior, simţi răcoarea zăpezii umede, abia aşternută. Până dimineaţa se va topi, ninsese doar puţin după miezul nopţii şi nu era frig de fel.

Nici măcar frunzele înroşite ale arţărilor înşiruiţi de-a lungul aleii ce ducea spre somptuoasa reşedinţă, nu căzuseră încă. Heleşteul cu crapii Amur coloraţi, mândria lordului,

sclipea stins sub lumina difuză a Lunii, cu câteva stele ce se zăreau printre şuviţele norilor ce se dispersau suflate de vântul de la miazăzi.

Fetele *oiran*, cum erau deseori numite primele două niveluri superioare ale lucrătoarelor erotice, se îmbulzeau să iasă cât mai repede pe uşa laterală spre veranda lată din lemn, desculţe, îşi pierduseră papucii în care oricum nu puteau fugi şi se împleticeau, cu picioarele goale, călcând poalele kimono-urilor lor de curtezane de rang înalt, foarte scumpe şi deosebit decorate.

Coafura lor, mult mai elaborată decât cea sobră şi foarte stilată a artistei *gheisha* Tamakō, cădea şi se desfăcea pe măsură ce se îmbrânceau iar şuviţele rebele se prindeau în zăbrele frânte de lemn a uşii. Se bruscau şi se împingeau una pe alta, rupând cadrele delicate

ale panourilor glisante ce formau pereții mobili ai locuinței, casa tradițională a unui războinic din elita societății.

În graba lor, se împiedicau și răsturnau, fără să le mai pese de politete și de rândurile bunelor maniere, măsuțele individuale cu tăvi și câteva paravane nu prea înalte, care puteau ascunde câțiva ninja gata să-l apere pe lordul lor, în caz că vreun oaspete prea beat ar fi sărit la bătaie, nu cu sabia, evident, nimeni nu primea permisiunea de a intra în perimetrul casei și mai ales în sala de banchet cu arma asupra sa.

Cum fetele erau mai numeroase decât oaspeții, toți samurai de rang înalt și paji de încredere ai lordului daimyō care, la rândul său, cu toate că făcea parte din aristocrația războinicilor, era vasalul, e drept cel mai apreciat al shogunului, creau o extrem de urâtă dezordine neașteptată, țipând, plângând și văică-rindu-se, încercând fiecare să scape înaintea alteia. Banchetul în desfășurare, somptuos, cu bucate scumpe, atent selectate și gătite, cu băutura de cea mai înaltă calitate, se desfășura în cinstea sărbătoririi zilei de naștere a fiului cel mic al proaspătului shogun, care locuia hăt de parte, tocmai în Edo.

Lordul Horiai, Horiai Ryuuzou, arătând încă tânăr la cei șaiszeci de ani, stătea nemișcat și serios pe cea mai groasă pernă de șezut, ținând în mână dreaptă o cupă mică ca o farfuriară plată, lăcuită în roșu, discret ornamentată cu micuțe flori de cireș, în care pajul său personal turnase băutura numită *saké*, la temperatura încăperii. Sorbi o înghițitură scurtă, doar cât o picătură, pentru a i se releva gustul și aroma topindu-se pe limbă, alunecând odată cu saliva pe gât. Era confortabil reze-mat de cotiera portabilă, în spatele mesei joasă, de o singură persoană, pe care se afla doar sticluta sa cu băutura.

În stânga sa, lângă el, atingând ca din întâmplare poala pantalonilor săi, din mătase grea, sabia făurită numai pentru el, alta la fel neexistând nicăieri în lume, parcă porni să vibreze, stins și uniform, de la vârf până la capătul mânerului, de-a lungul întregii lame, pornind pe oțelul de șaptezeci și două de ori în-doit, prin marginea rotunjită și trecând prin depresiunea longitudinală, vâlvurind modelul

lamei ca un val în trecere, din adâncuri până la țărnul abrupt. Mânerul lung, îmbrăcat cu împletitură de fâșii înguste din piele de rechin, tremura stins, parcă dorind să elibereze tăișul din teaca de lemn.

Horiai daimyō își trecu palma deschisă deasupra ei, liniștind-o. Ținând în continuare farfuriuța cu băutura în mână dreaptă, privea cu calm zăpăceala și spaima celor care se îmbulzeau să iasă cât mai repede, chiar dacă se călcau în picioare, contrar tuturor etichetelor și a politetii obligatorii. Invitații săi erau demnitari ai provinciei, oameni de arme, samurai din generații, căliți în bătăliile de pe câmpurile de lupte. De ce le-ar fi frică de moarte, pe care o văzuseră de nenumărate ori, o înfruntaseră și câștigaseră? se întrebă lordul, mijindu-și doar puțin ochii.

Nu-i păsa de stricăciuni, devastarea casei sau câți bani cheltuisese pentru acest banchet. Ceea ce-l interesa era reacția acelor bărbați aspri, curajul lor de a înfrunta ceva nemaivăzut, doar auzit din povestirile țăranilor pe la târgurile săptămânale, unde meșteșugarii artizani de vase de ceramică, unelte, ustensile de gătit și mic mobilier de uz casnic schimbau obiectele pe hrană, orez, legume ca soia, hrean, piper de frasin, ghimbir, alge, fructe, alge, frunze de ceai și pălăvrăgeau din amintiri sau din auzite.

Lordul permitea, chiar mai mult, încuraja aceste tranzacții între meșteșugarii din provincia sa și din ținuturile învecinate. Perceptorii îi așteptau cu mare drag, strângând la sfârșitul zilei taxa pe vânzare și chiria pentru locul ocupat. De două ori pe an, meșteșugarii aveau voie să intre în curtea din spate a castelului, unde personalul care deservea, cumpărau cu monede de alamă.

Din astfel de ocazii, daimyō afla tot felul de știri, bârfe, mișcarea armatelor din provinciile vecine, schimbările politice din Edo și intențiile shogunului. Având o mulțime de spioni dispersați prin diferite locuri, îmbrăcați în haine de țărani sau de călători, chiar și de călugări, primea informații prețioase și pe baza lor să ia decizii. Curtea imperială fiind doar una simbolică, neavând niciun fel de putere